

Araştırma makalesi, Gönderim Tarihi: 02.12.2019; Kabul Tarihi: 16.04.2020

Kamu Diplomasisi Bağlamında Barış Pınarı Harekâtı

Öğr. Gör. Fırat DEMİRKOL

İstanbul Gelişim Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Programı ve İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Programı Doktora Öğrencisi,
fdemirkol@gelisim.edu.tr, Orcid ID: 0000-0003-0887-0898

Öz

Dünya siyaseti için önemli bir kavram olan diplomasi kavramı, I. Dünya Savaşı'nın ardından güven kaybına uğramış olsa dahi ilerleyen dönemlerde sert güç olarak adlandırılan askeri gücün yanında yumuşak güç kavramı ile birlikte yeniden aktif rol üstlenmeye devam etmiştir. Diplomasiğin değişen yöntem ve kavramları içerisinde bulunan kamu diplomasisi bu bağlamda yumuşak güç unsurları içerisinde önemli başlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda ilgili çalışma diplomasiğin modern dönem yolculuğundan başlamak üzere, kamu diplomasisi kavramı ve bu kavramın Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde Türkiye Cumhuriyeti'nde ele alınmasını incelemiş ve sonucunda somut bir örnek olay olarak Barış Pınarı Harekâtı kapsamında yürütülen kamu diplomasisi sürecini incelemiştir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Diplomasi, Barış Pınarı Harekâtı, Yumuşak Güç

JEL Sınıflandırması: G38, G39, H56

Operation Peace Spring in Context of Public Diplomacy

Abstract

Diplomacy, which is an important concept for World politics, continued to play an active role again with the concept of soft power, in addition to military power, which is called hard power in the following periods even after the World War I. Public diplomacy, which is one of the changing methods and concepts of diplomacy, is an important topic in soft power elements. So that, starting from modern era voyage of diplomacy, this study examines public diplomacy concept and the concept of public diplomacy during the Justice and Development Party government in Republic of Turkey first, and second, the public diplomacy process carried out within Operation Peace Spring as a case study.

Keywords: Public Diplomacy, Diplomacy, Barış Pınarı Military Operation, Soft Power

JEL Classification: G38, G39, H56

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve hükümetleri, kuruluş antlaşması olarak karşımıza çıkan Lozan Barış Antlaşması'ndan günümüze kadar ilerleyen süreç içerisinde meydana kazandıklarını masada kaybetme eleştirisi ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu eleştirileri somut vakalar üzerinden örneklendirirsek, Kurtuluş Savaşı sonrası devletin kuruluşundan itibaren başlayan bu süreç Ege Adaları, Boğazlar, Kıbrıs, Musul/Kerkük Petrolleri ve son olarak 2003 yılında Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nin Irak Harekâtı sırasında birçok kez hükümetlerin ve devleti yönetenlerin eleştirilmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu durum Türkiye'nin ve diplomatlarının diplomatik kanalları tam olarak kullanamadıkları ve diplomatik argümanları doğru şekilde masaya koyamadığı şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti her ne kadar dış politikada aktif olmayan ve masada kaybeden bir tutum sergiliyor gibi gözükmüş olsa dahi özellikle 2002 yılının ardından Ak Parti'nin iktidara gelmesi ile birlikte aktif ve çok yönlü bir dış politika uygulama yoluna gitmiştir. Bir yandan Avrupa Birliği (AB) ile olan üyelik müzakereleri sürecini büyük hız ve istek ile yürütmüş bir yandan ise 2002 öncesinde daha mesafeli durulan Ortadoğu, Afrika, Güney Amerika ve Asya ülkelerine yönelik olarak ekonomik ve siyasi işbirliklerini geliştirme yolunda adımlar atmıştır. Tüm bu süreçlerde Ak Parti, hükümet olarak resmi temaslar bulunmuş ancak bu temasların yanında ilgili bölgelerde kamu diplomasisi faaliyetlerini de yoğun bir biçimde yürütmüştür. Yürütülen süreçlere ilişkin olarak özellikle 2011 yılından sonra resmi temaslar bakımında aksama olmasa da kamu diplomasisi bağlamında kesintiler söz konusu olmaya başlamıştır. Bu durumun temel nedenlerinden birisi Paralel Devlet Yapılanması (PDY) olarak adlandırılan FETÖ'nün bu bahsedilen bölgelerde devlet ile birlikte yoğun kamu diplomasisi çalışmaları içerisinde olmasıdır. Özellikle 15 Temmuz Darbe Girişimi'nin ardından ilgili yapının Türkiye Cumhuriyeti aleyhine faaliyet yürütmeye başlaması ve bazı

ülkelerin bu yapılanmaya yönelik olarak Ak Parti ile yeterince işbirliği yapmaması bir dönem için oldukça iyi yürütülen çok yönlü dış politikanın sekteye uğraması sonucunu ortaya çıkarmış ve bu nedenle Ak Parti'nin kamu diplomasisi alanında gücünün azalmasına neden olmuştur. Özellikle kamu diplomasisi bağlamında kurulan ilişkilerin Maarif Vakfı, TİKA, Yunus Emre Enstitüsü gibi resmi kurumlar üzerinden yürütülme çabası bir nebze de olsa boşluğu doldurmuş olabilse de tam anlamıyla önceki dönemde yürütülen faaliyetlerin yerini alamamıştır. Bu durum Türkiye Cumhuriyeti ve Ak Parti'nin özellikle bölgesini ilgilendiren güvenlik politikaları başta olmak üzere birçok alanda uluslararası arenadaki desteğinin azalmasına neden olmuştur.

Son dönemde Türkiye, bölgesinde meydana gelen gelişmeler neticesinde özellikle Suriye'de ortaya çıkan DAEŞ ve PYD/YPG gibi terör unsurları ile mücadele konusunda oldukça yoğun bir gündem içerisine girmiştir. Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı askeri harekâtlarının gerçekleştirildiği Fırat'ın Doğusu olarak adlandırılan bölgeye son olarak PYD/YPG terör unsurlarına yönelik olarak 09 Ekim 2019 tarihinde başlamak üzere 9 gün süren Barış Pınarı Harekâtını başlatmıştır. Barış Pınarı Harekâtının 9 gün sürmesinin nedeni askeri olarak sahada operasyonun tamamlanmasından ziyade bu sefer sahada başlayan operasyonun Türkiye tarafından masada sonlandırılması neticesindedir.

Bu çalışma yeni nesil diplomasi yöntemlerinden olan Kamu Diplomasisi anlayışı nezdinde Türkiye'nin diplomatik olarak başarı sayılan masada istediklerini kabul ettirme hamlesinin yanında özellikle harekâtın dünya kamuoyuna anlatılması noktasında ortaya çıkan durumu analiz etmeye yöneliktir. Barış Pınarı Harekâtı özelinde askeri bir harekâtın uluslararası kamuoyunda yeni yöntemler ile tartışılma şekli ve uluslararası toplumun desteğini alma çabaları kamu diplomasisi ve araçlarının kullanımı bağlamında ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1. Modern Diplomasinin Tarihsel Yolculuğu

I.Dünya Savaşı'nın ardından diplomasi ve diplomatik yöntemlere ilişkin olarak güven oldukça zedelenmiş ve diplomasinin savaşı engelleyemediği noktasında ciddi eleştiriler ön plana çıkmıştır. Bu durumun neticesinde dönemin Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkanı Woodrow WILSON savaş öncesinde devletler arasında yapılmış olan gizli anlaşmalara yönelik bir tepki niteliğinde 'Açık Diplomasi' yöntemini ve ilkesini ortaya koymuştur. Bu durum ikili diplomatik görüşmeler ve süreçler yerine çoklu diplomatik sistemin geliştirilmesi sonucunu ortaya çıkarmış günümüzdeki Birleşmiş Milletler (BM)'nin öncüsü olan Milletler Cemiyeti (MC)'nin 1919 yılında bu kapsamda oluşturulmuştur. (Berridge, 2015: 13) Bu kapsamda 1919-1945 yılları arası yani I. Dünya Savaşı ile II. Dünya Savaşı arasındaki dönem 'açık diplomasi' dönemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönem açık diplomasi uygulamaları da devletlerin savaşmasına engel olamamış ve II. Dünya Savaşı ile birlikte dünya yeni bir dönem içerisine girmiştir. Soğuk Savaş dönemi olarak adlandırılan bu dönem 1945-1989 yılları arasında yeni bir diplomasi modeli ortaya koymuş ve dünya iki kutup arasında çift kutupluluk üzerinden bir diplomasi yürütülmesi ya da oldukça kısıtlı bir biçimde tarafsızlık, denge diplomasisi olarak karşımıza çıkmıştır. Bu iki kutupluluk ve keskin

ayrım neticesinde siyasi olarak nüfuz sağlanamayacağı anlaşılan noktalarda yeni bir yöntem ve teknik geliştirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu noktada iki kutuplu dünya ve sonrasında karşımıza çıkan süper güç kavramı ya da farklı bir ifade ile ‘büyük devlet’ olarak adlandırılan devletler sert güç olarak tarif edilen güçlerinin yanında yumuşak güç alanında da faaliyet yürütmeye başlamış ve bunun artık neredeyse bir zorunluluk haline geldiğini anlamaya başlamışlardır. Yumuşak güç kavramının temeli istediklerinizin karşı tarafa zorla yaptırılması yerine ilgili durumu karşı taraf için istenilen bir durum haline getirmek ve bir şekilde onu ikna etmektir. (NYE, 2017: 12) Sert güç kullanımı ile karşı tarafta bulunan devlet ya da gruba yönelik olarak istediklerinizi yaptırabilirsiniz ancak bu noktada karşı taraf gücünüzün azaldığını hissettiği ilk andan itibaren bu durumu tersine döndürmeye başlayacaktır. Bu noktada özellikle ABD’nin 2003 yılında Irak’ı işgali döneminde BUSH yönetimine yönelik olarak yapılan eleştirilerin en önemlilerinden birisi Eski Temsilciler Meclisi Sözcüsü Newt GINGRICH tarafından getirilmiş ve yönetime yönelik olarak askeri yöntemlerin dışında yumuşak güç kullanımının önemine dikkat çekmek adına ‘kaç düşman edindiğinizden çok kaç müttefik edindiğiniz önemlidir’ vurgusunu yapmıştır. (NYE, 2017: 12) Bu noktada itibar yönetimi önemli kavram haline gelmeye başlamış ve devletlerin karşı tarafa birşey yaptırırken bunu onlar için cazip hale getirmesi önemli başlık olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. Eski ABD Genel Kurmay Başkanı Colin POWELL sivil toplumun yumuşak güç alanında ve siyasi destek noktasında önemini belirlemek adına sivil toplum kuruluşlarının ABD’nin güç çarpanı olduğunu belirtmiştir. (Ekşi, 2018: 119) Yumuşak güç kavramının kullanıcısı olan NYE, sert gücü hiçbir zaman önemsiz olarak görmemiştir. Ancak yumuşak gücünde yadsınmaması gerektiğini belirtmiştir. Bu noktada tüm ülkeler yumuşak güç alanlarını kullanma noktasında istekli davranmıştır. Çünkü bu durum müttefikler ve hayranlar edinme yolu sert güce çarpan etkisi yaratmakta ve sert gücü pekiştirici bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Yumuşak güç kullanımı doğrudan uluslararası ilişkiler ile ilgili bir kavramdır ve etkin bir dış politika neticesinde ortaya konulabilir. (NYE, 2017: 179) Bu nedenle artan küreselleşme ve dünyanın global bir köy haline gelmesi ve çok kutupluluğun ortadan kalkması uluslararası ilişkiler faaliyetlerinin tüm devletler için artması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bu noktada yumuşak güç kullanımı da daha önemli bir hal almıştır. Bu noktada NYE, akıllı güç kavramından bahsetmiş ve bunun tek başına ne sert ne yumuşak güç olmadığını her ikisinin bir arada bulunmuş hali olduğunu belirtmiştir. (NYE, 2017: 16)

Diplomasi alanında ortaya çıkan bu gelişmelerin ardından 1965 yılında kamu diplomasisi adı ile yeni bir diplomasi anlayışı sahneye çıkmış ve bu doğrultuda özellikle 1970’li yıllardan itibaren ABD Dışişleri Bakanlığı diğer ülke halkları ile yönetimlerinden bağımsız bir şekilde televizyonlar ve radyolar gibi medya araçları doğrudan iletişim kurma yollarını ortaya koymuştur. (Berridge, 2015: 82) Soğuk Savaş döneminde ABD özellikle çok uluslu şirketler vasıtası ile de diğer ülke halkları nezdinde popülaritesini yükseltme çabası içerisinde bulunmuştur. Diplomasinin geçirdiği dönüşüm günümüz diplomasi kapsamının ortaya çıkışında Soğuk Savaş’ın bitmesi ve

küreselleşme kavramının etkisi oldukça büyüktür. Ancak bu noktada küreselleşmenin hızlanması ve bu süreçlerin temel aktörlerinden birisi de iletişim teknolojilerinde meydana gelen değişiktir. Bir iletişim ve etkileşim sanatı gibi algılanan diplomasi günümüzdeki şekline kavuşması ve aktörlerinin sadece devletler olduğu durumundan uzaklaşmasında kuşkusuz iletişim teknolojilerinin gelişimindeki süreçler oldukça etkili olmuştur. (Cooper, 2013: 209) Yaşanılan tüm bu süreçler sonunda gelinen noktada kamuoyu ve sivil toplum aktörlerinin dış politika alanında devletler üzerindeki etkisinin artmaya başladığı yadsınamaz bir gerçekliktir. Küreselleşme olgusu dünyada birçok alanı değiştirdiği gibi diplomasi alanında da birçok değişikliğin önünü açmıştır. Bu noktada en önemli değişim alanlarından birisi diplomasi elit olarak anılan toplumun belirli ve kısıtlı bir kesiminin ilgi ve karar alanı olduğu şeklindeki algı ve uygulamalardır. Geçmiş dönemlerde diplomatlar ve askeri seçkinler eliyle yürütülen diplomasi faaliyetleri küreselleşmenin etkisi ile özel sektör, iş adamları, düşünce kuruluşları, Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve hatta bireysel katılımcılar şeklinde yeni aktörleri sahne almaya başlamıştır. Günümüzde ise bunun bir adım ötesine geçilerek ağ diplomasisi, e- diplomasi ve sosyal medya diplomasisi ile 7/24 haberlerin içinde yer alan bir diplomasi şeklini almıştır. (Ekşi, 2018: 84-85) Bu noktada anlık diplomasi olarak sürekli haber aktarılan bir diplomasi modeli gerçek zamanlı diplomasi olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır. Bu durum diplomasi anlık tepki geliştirme zorunluluğunu doğurduğu gibi bu anlık tepkilerin toplum tarafından anında değerlendirilmesi ve yorumlanması sonucunu ortaya çıkarmıştır. (Seib, 2012:7 ve 103) Körfez Savaşı ile birlikte ortaya CNN etkisi olarak anılan medyanın kamuoyunu yönlendirme ve bu şekilde dış politikada destek alma olgusu yerini sosyal medya etkisine bırakmıştır. Bu durum gizli kapılar ardında yürütülen gizemli diplomasi olgusunun yerine yeni tarzda açık ve şeffaf medyanın önünde yönetilen diplomasi olgusunu geliştirmiştir. (Kelley, 2010: 288)

Devletler günümüzde tıpkı bireylerde olduğu gibi imaj yönetimi uygulamak durumunda kalmaktadır. Bu durum devletlerin politikalarına destek sağlamak, haklılığını kabul ettirmek gibi amaçlar doğrultusunda medya ve kamuoyunun tartışma alanına açık olarak diplomasi faaliyetlerini yürütmek durumunda kalmaktadır. Bu noktada internet ve sosyal medya üzerinden politikalarına yönelik olarak ortaya konan görüşleri takip etme hatta bunun bir adım ötesinde bu şekilde oluşturulan enformasyonu yönetebilmek adına bunları cevaplama durumunda kalmaktadır. Bu durum sadece sosyal medya kullanımı şeklinde değil aynı zamanda sivil toplum öğelerinin de diplomatik hamlelerin meşrulaştırılması stratejisi olarak sahaya sürülmesi sonucunu da doğurmaktadır. Özellikle kanaat önderi ve sivil aktörlerin toplum nezdinde daha tarafsız ve politika yapıcılar dışında daha ön yargısız kabulü nedeniyle bu aktörlerin kullanımı önemli bir hal almıştır. (Pigman, 2010: 12) Bu süreçlerin içerisinde kullanılan kamuoyu kavramı önceki dönemlerde sadece kısıtlı bir elit grubu tarafından yürütülen ve kontrol edilen diplomatik süreçlerin iç ve dış paydaşlar bakımından kamuoyu olarak anılan halk kitlelerinin doğrudan ya da dolaylı biçimde karar alma mekanizmasının başında olan siyasi iradeyi doğrudan etkilemesidir.

Gelişen yeni nesil diplomasi algısı ve süreçleri neticesinde demokratik ülkeler politikalarının meşruiyetini sağlamak için sadece sandıktan aldıkları desteğin ötesinde olay bazlı olarak kamuoyunu ikna etme ve desteğini alma çabası içerisinde hareket etmektedir. Bu noktada kamu diplomasisi yeni nesil yöntem ve söylemler geliştirmektedirler. Kamu diplomasisi kamuoyu eliyle iç ve dış ilişkiler unsurlarının birleştirilmesi ve bir araya getirilmesi anlamını taşımaktadır. Gelişen bilişim teknolojileri siyaseti dönüştürdüğü gibi diplomasiyi de dönüştürmekte ve bu doğrultuda siyasi aktörler yoğun biçimde medya ve iletişim öğelerini kullanma ihtiyacı duymaktadırlar. Geçmiş dönemde medyanın diplomasi ve siyaset üzerindeki etkisine ilişkin olarak eski BM Genel Sekreteri Boutros GALI, CNN’i Güvenlik Konseyi’nin 6. Üyesi olarak belirtmiş yine eski ABD Başkanı George BUSH Körfez Savaşı sırasında CIA’dan fazla CNN’den bilgi aldığını belirtmiştir. (Ekşi, 2018: 110-111) Bu benzetmeler biraz abartı unsuru barındırmak ile birlikte medyanın ve yeni iletişim kanallarının siyaset ve diplomasi üzerindeki etkisini kamuoyunu etkileme ve yönlendirme açısından çarpıcı bir biçimde ortaya koymaktadır. Bu noktada medya sadece siyasi aktörlerin görüşlerini iletmenin ötesinde kamuoyu oluşturma ve kamuoyunu yönlendirme etkisine sahip olması noktasında önem arz etmektedir. Bu durum medyanın özellikle kamu diplomasisi alanında önemli bir aktör ve paydaş olmasını sağlamaktadır. Kanaat önderlerinin ve medyanın önemli bir aktör olduğu yumuşak güç ve kamu diplomasisi alanında sivil toplumda önemli aktör olarak kendisini koymaktadır.

2. Kamu Diplomasisi Kavramı

Küreselleşme olgusu iletişim teknolojilerinde meydana gelen değişim ki bu noktada son dönemde özellikle internet kullanımının artması ve sosyal medyanın güçlü bir aktör olması dünya üzerinde geleneksel olan birçok kavramı değiştirdiği gibi diplomasi kavramını da önemli ölçüde değişikliğe uğratmıştır. Bu durum bazı düşünürler tarafından 21.yüzyılda diplomasi kavramının merkezinde kamu diplomasisinin olacağı şeklinde yorumlanmıştır. (Riordan, 2004: 8) Kamu diplomasisi kavramı 1965 yılında ilk olarak kullanılmaya başlamış ve dünya siyaseti için önemli bir tarih olan 11 Eylül 2001 terör saldırılarından sonra önemini artırmıştır. Kamu diplomasisi kavramı diplomatik amaçlar için dış kamuoylarını etkilemeye yönelik açık uygulanan diplomasi olarak tanımlanmıştır. (Ekşi, 2018: 127)

Kamu diplomasisi kavramı 1965 yılında eski bir diplomat olan ve The Fletcher School of Law and Diplomacy Dekanlığı’nı yürüten Edmund A. GULLION tarafından tanımlanmış ve sistematik olarak ortaya konmuştur. Bu noktada kamu diplomasisi geleneksel diplomasi yöntemlerinden farklı olarak hükümetlerin diğer ülkelerde kamuoyu oluşturma çabası ve bunu diplomatlar dışındaki sivil toplum, medya, iletişim uzmanları ve kültürler arası etkileşim ile yapıyor olması durumudur. (“What is Public Diplomacy?”, 2019: 4-5) Yine GULLION’un da ifade ettiği biçimde kamu diplomasisi özel çıkar gruplarının, bireylerin ve hükümetlerin özellikle iletişim kanalları vasıtası ile uluslararası politika kararları noktasında etkilemesidir. (Melissen, 2005: 4-5)

GULLION'un yapmış olduğu tanımlama ve kamu diplomasisine bakış açısı, ABD'nin bu konudaki stratejisini doğrudan belirlemiştir. Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı (USIA) eski direktörü Hans Nathan TUCH -ki bu konuda GULLION'dan sonra en çok referans verilen kişilerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır- kamu diplomasisini ulusun fikir ve idealleri yönünde ulusal amaç ve politikalar kapsamında hükümetlerin yabancı kamuoylarını etkileme sürecidir şeklinde tanımlamıştır. (Tuch, 1990: 3) Dünya kamuoyunda sert güç kavramının en önemli aktörü olarak karşımıza çıkan ABD, özellikle Soğuk Savaş döneminde başlayan yumuşak güç kavramı çerçevesinde kullandığı kamu diplomasisi kavramına da en çok önem veren dünya siyaset aktörlerinden birisidir. ABD Soğuk Savaş döneminden itibaren başlayan bir şekilde kendi nüfuzunu artırmak adına sadece devletler temelli bir diplomasi yürütmekten vazgeçmiş ve bu doğrultuda yumuşak güç kullanımını ve kamu diplomasisini ön plana çıkarmıştır. ABD'nin üzerinde özenle durduğu bu yöntem rekabet içerisinde olduğu ülke halklarına yönelik sempati kazanma ve ideoloji ihraç etme noktasında önemli bir hamle olarak karşımıza çıkmaktadır. ABD tarafından uygulanan bu politika zaman içerisinde hükümetlerin dış politika aracı olarak algı yönetimini kullanmaya başlamalarına yol açmıştır. Bu noktada ülkeler dış ülke kamuoylarını kendi ülke politikaları doğrultusunda etkileme ve o ülkenin yönetimine kendi lehlerinde baskı yaptırma imkanı aramaya çalışmaktadırlar. Bu durum geleneksel tarz diplomasiyi yani devletlerin resmi olarak birbirleri ile etkileşim halinde olmaları ve hükümetlerin diğer hükümetleri ikna etme çabalarının ötesine geçmiş ve hükümetlerin diğer ülkelerdeki halk ile doğrudan iletişim kurması noktasına ulaşmıştır. Bu şekilde devletler tıpkı kendi iç politikalarında olduğu gibi diğer ülkelerin içerisinde de bir kamuoyu yaratma çabası içerisine girmişlerdir. Bu durum algı yönetimi, imaj yönetimi, haber yönetimi, söylem inşası ve özellikle stratejik iletişim boyutları ile karşımıza çıkmaktadır. Ülkeler diplomatik alan içerisinde yapmış oldukları taktik faaliyetleri bu alanlara taşımış ve devletleri ve ya da farklı bir ifade ile devletleri yöneten hükümetleri ikna etme noktasından kamuoylarını ikna etme aşamasına geçmişlerdir. Bazı düşünürler bu durumu bir adım öteye taşıyarak geleneksel diplomasiyi hükümetlerin halkları etkileme ya da onları yönlendirmeye çalışmaya yönelik çabaları olarak kabul ederken yeni nesil diplomasi türü olarak kabul edilen kamu diplomasisinin ise doğrudan halklar arasında ortaya çıkan ve halklar arası aktörleri kullanan bir yöntem olduğunu savunmaktadır. (Taylor, 2009: 6)

Kamu diplomasisine yönelik olarak tanımlamalar ve yaklaşımlar açıkça ortaya koymaktadır ki diplomasi anlayışı yumuşak güç kullanımı kapsamında ortaya konan kamu diplomasisi anlayışı ile birlikte yeni bir boyut kazanmış ve yeni/geleneksel ayrımı diplomasi içinde kullanılmaya başlanmıştır. Kamu diplomasisi bu bağlamda aktör, hedef, hedef kitle, araç ve yöntemler bazında geleneksel diplomasiye göre farklılık göstermektedir. Geleneksel diplomasiyi temel aktörü devlet iken ve ilişkiler kapalı sistemler içerisinde gizlilik ekseninde devletler arasında yürütülürken yeni nesil diplomasi türü olan kamu diplomasisinde ise hükümet dışı aktörlerin egemen olduğu bazı durumlarda devletleri de devre dışı bırakan toplumlar arası ya da toplumları

etkilemeye yönelik olarak açık bir biçimde yürütülen diplomatik faaliyetler olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle geleneksel diplomasinin muhatapları devletler olarak karşımıza çıkarken kamu diplomasisinde bu muhataplık durumu sivil toplum, kamuoyu ve bireyler olarak temelden bir değişiklik göstermiştir. Değişin oyun kuralları oyunun aktörlerini değiştirdiği gibi oyunun yöntemlerini de değiştirmiştir. Temelde karşılıklı etkileşim ve iletişime dayanan kamu diplomasisi ikna yöntemleri, imaj yönetimi, cezbedici unsurları ön plana çıkarma, örnek olma, model olma, özendirme gibi karşı toplumu kendisine yaklaştırmak için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu noktada geleneksel diplomatik yöntemlere göre yeni yöntemlerin kullandığı araçlar da değişiklik göstermektedir. Kitle iletişim araçları, medya ve haber ajanslar, radyolar, televizyonlar, sinema, dergiler ve gazeteler, tiyatro, müzik, dizileri internet ortamı, bloglar ve özellikle son dönemde sosyal medya bu doğrultuda kullanılan etkili araçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araçlar gündemi oluşturma/değiştirme, söylem yaratma, manipülasyon yapma gibi özelliklere sahip olmakta ve bu şekilde kitleleri yönlendirebilmektedir. Bu noktada biraz özelleştirmek gerekirse ABD sineması yani Hollywood sineması önemli bir aktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Rocky BALBOA ve John RAMBO gibi kahramanlık özelliklerine sahip ve sempatik karakterler ile ABD'nin askeri ve siyasi fikirlerinin propagandası yapılmakta ve bu doğrultuda karşı olunan ideoloji ve devletler olumsuz imaj sahibi ve antipatik hale getirilmeye çalışılmaktadır. Hollywood etkisi olarak adlandırılan bu durum uzaylıların istilası dâhil olmak üzere dünyadaki tüm kötülüklerin ABD'yi hedef alması ve ABD'nin yaptığı hamleler ile tüm dünyayı kurtarması şeklinde bir imaj yönetimi olarak karşımıza çıkmaktadır. ABD bu noktada özellikle bilim kurgu sineması yöntemi ile hem gücünün boyutlarının ne kadar ileri olduğunu göstermekte hem bu gücünü tüm insanlığın iyiliği için geliştirdiği imajını uyandırmak istemektedir. Özellikle Er Ryan'ı kurtarmak gibi askeri kahramanlık filmleri ile işgal ve savaş durumlarına yönelik ABD'ye karşı olumsuz imajın düzeltilmesi amacı güdülmektedir. Bu durumu destekler nitelikte bir görüş The George Washington Üniversitesi Kamu Diplomasisi Enstitüsü eski Direktörü Burce GREGORY tarafından dile getirilmiştir. GREGORY, kamu diplomasisini kısaca bir algı yönetimi olarak ortaya koymuştur. (Ekşi, 2018: 145) Psikolojik faktörlerin önemine ilişkin olarak Robert JERVIS dış politikada da karar alma süreçlerinde algıların etkili olduğunu ve bu noktada karar alanların kendi algı ve olayları yorumlama durumlarının alınan kararları doğrudan etkilediğini belirtmiştir. (Jervis, 1976: 3)

3. Ak Parti ve Kamu Diplomasisi

1990'lı yıllardan itibaren yaygınlaşan kitle iletişim araçları ve özellikle yeni medya araçları devletlerin bu araçları kullanmasına ve yeni yöntemler geliştirmesine sebep olmuştur. Dijitalleşme olgusu diplomasi kavramını da etkilemiş ve diplomasi geleneksel araçlarından uzaklaşmış ve neredeyse e-diplomasi ya da daha güncel bir kavram olan twitter diplomasisi haline gelmiştir. Bu durumun en temel göstergesi diplomasi olgusunun değişen dünya ile birlikte dijitalleşmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Dijitalleşmenin getirmiş olduğu en önemli yenilik karşılıklı etkileşimi

kolaylaştırmak ve bu noktada tüm kanalları açmaktır. Türkiye kamu diplomasisi olgusuna 2000’li yıllardan itibaren önem vermeye başlamış ve bu doğrultuda adımlar atmıştır. Özellikle yumuşak güç araçlarını kullanmaya başlaması ve sosyal medyanın ülke içerisinde yoğun kullanımı siyasi aktörlerin iç dinamikleri etkileme noktasında da bu araçları kullanmasına neden olmuştur. Türkiye Devleti, Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ve Yunus Emre Enstitüsü gibi yapılar ile kurumsal olarak kamu diplomasisi yönünü geliştirme noktasında adımlar atmıştır. Lobıcılık faaliyetlerine önem vermeye başlayan Türkiye, Ak Parti döneminde çeşitli açılımlar vasıtası ile dünya siyasetinde aktif rol almaya ve kamuoyu oluşturmaya çalışmıştır. Bahsedilen bu açılımlar, 2005 yılı Afrika açılımı, 2006 yılı Latin Amerika açılımı ve 2010 yılında Doğu Asya’ya yönelik olarak ortaya konulan açılımlardır. Türkiye’nin BM Güvenlik Konseyi Geçici Üyesi olmasında ortaya koymuş olduğu bu aktif kamu diplomasisi atakları etken olmuş ve Türkiye Afrika ülkelerinin neredeyse tamamından destek alarak BM Güvenlik Konseyi Üyeliğine seçilmiştir. Türkiye Ak Parti döneminde geliştirmiş olduğu çok yönlü dış politikası çerçevesinde atmış olduğu bu adımların yanında AB ile olan ilişkilerini de canlı tutma çabası içerisinde bulunmuş ve özellikle din eksenli dış politika eleştirine karşılık İspanya ile birlikte Medeniyetler İttifakı projesini yürütmüştür. Ak Parti aktif dış politika kapsamında yürütmüş olduğu kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında Türkiye’nin çeşitli tarihi ve kültürel mirasından yararlanmışır. Bu kapsamda, Osmanlı mirası vurgusu ile bölgesel sorunlarda arabulucu rolü üstlenmeye gayet göstermiş, Türklük temeli üzerinden Türki Cumhuriyetler ile ilişkilerini kuvvetlendirme gayreti içerisinde bulunmuş, bu grupların dışında diğer etnik gruplar ve milletler açısından bazı durumlarda Müslümanlık vurgusu bazı durumlarda ise Osmanlılık vurgusu üzerinden tarihsel bir bağ kurulmaya çalışılmışır. Bu noktada bölgesinde bulunan Filistin sorunu gibi sorunlara dini öncelikler ile yaklaşmış, Bosna ve Kosova gibi sorunlarda ise dini, milli ve tarihi bağlar ile sorunların çözümünde aktif bir rol oynama gayreti içerisinde bulunmuştur. Yine TİKA gibi kuruluşlar vasıtası ile özellikle Müslüman ve Türk nüfusunun bulunduğu Balkanlar bölgesine yönelik olarak oldukça aktif bir politika izlemiştir. Bu politika kapsamında camilerin onarımı, ilgili coğrafyada kültürel faaliyetlerin ve bu kapsamda faaliyet gösteren vakıf ve derneklere yönelik olarak yoğun bir biçimde hem maddi hem manevi anlamda destek sağlanmışır.

Bu gibi adımlar Türkiye’nin dış dünyadaki imajını olumlu yönde etkiler iken özellikle Kızılay başta olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu ve iş insanı vasıtası ile Türkiye aktif bir kamu diplomasi politikası oluşturmaya başlamıştır. Ancak son dönemde Türkiye’nin dış dünyadaki imajına yönelik olarak olumsuz eleştiriler gelmekte ve bu durum iç siyasette de eleştiri konusu haline getirilmektedir. Özellikle Suriye iç savaşı ile Türkiye’ye resmi rakamlara göre 3.5 milyonun üzerinde sığınmacı gelmiş olması –ki resmi olmayan rakamlara göre 4.5 milyonun üzerinden olduğu söylenmektedir- ve bu sığınmacılar için Cumhurbaşkanı tarafından 40 milyar \$ harcandığı belirtilmiş olmasına rağmen Türkiye bu konuda kendisini yeteri kadar dış ülkelere anlatamamıştır. Özellikle Suriye’de yaşanan insani krizlere en aktif şekilde

çözüm arayan ülke konumunda olan Türkiye sınır ve ülke güvenliğine ilişkin olarak bölgeden kendisine gelen tehditlere yönelik durum konusunda diğer ülkeleri ikna edememiştir. Özellikle 2018 ve 2019 yılında Suriye özelinde bölgedeki terör gruplarına yönelik olarak yapılan operasyonlar, özellikle dış ülke kamuoylarında yeteri kadar destek görememiştir. Türkiye, bir NATO ülkesi olarak güvenliğinin korunması noktasında atılacak adımlarda NATO üyesi ülkeleri dahi ikna edememiş olarak gözükmektedir. Bu bağlamda özellikle son yıllarda kamu diplomasisi ve imaj yönetimi noktasında Türkiye'nin sıkıntı yaşadığı açıktır. Bu nedenle dünya ve ülke kamuoyunu oldukça yoğun bir şekilde meşgul eden ve yeni nesil diplomasinin en önemli örneklerinden birisi olarak karşımıza çıkan Barış Pınarı Harekâtı bu bağlamda incelemeye alınmıştır.

4. Barış Pınarı Harekâtı ve Kamu Diplomasisi

Türkiye Cumhuriyeti coğrafi konumu ve bölgesel olarak yaşanan kaotik durum nedeni ile kurulduğu dönemden itibaren yoğun bir biçimde kriz süreçlerini yönetmek durumunda kalmıştır. Türkiye Cumhuriyeti için en kaotik dönemlerden birisi olarak karşımıza çıkan Kıbrıs Barış Harekâtı dönemi iki askeri darbe arası dönem, yoğun iç karışıklıklar ve özellikle NATO müttefikleri olan ABD'nin yoğun baskısı ve gündemdeki tartışmalı ve güncel yerini koruyan 'Johnson Mektubu' gibi olumsuz birçok ögenin bir araya geldiği bir dönemdir. Bu noktada Türkiye ekonomik ve siyasi olarak oldukça zor bir dönemden geçmiş ve ülke insan kaynağı, ekonomik kaynak ve zaman bakımından oldukça kayıp yaşamıştır. Yaklaşık 45 yıl sonra Türkiye Cumhuriyeti benzer bir süreç içerisine düşmüştür. Bu durum uzunca bir süredir güçlü ve tek başına iktidar sahibi olan hatta bu iktidarını yönetim sistemi anlamında da değişiklik yaparak güçlü hükümet sistemine geçen Ak Parti iktidarının 17. yılında ortaya çıkmıştır. Özellikle Suriye'de yaşanan iç savaş -ki aktörler bazında bakıldığında bölgede ABD'nin, Rusya'nın, Türkiye'nin askeri güçleri bulunduğunu ön görürsek bir iç savaşın ötesinde bir uluslararası güç savaşı olarak karşımıza çıkan bu durum- bölgede ortaya çıkan DAES ve PYD/YPG gibi terör yapılanmalarının Türkiye'nin ulusal güvenliğini doğrudan tehdit ettiğini ortaya koymaktadır. Türkiye, bu bağlamda bölgede terör yapılanmalarının ulusal güvenliği için oluşturduğu tehdidi ortadan kaldırmak ve ülkesinde bulunan sığınmacıların kendi ülke topraklarına dönmelerini sağlamak adına bölgeyi terör yapılanmalarından temizlemek amacıyla Suriye topraklarına yönelik ilk olarak 2015 yılında Şah Fırat Operasyonu'nu düzenlemiş ardından 24 Ağustos 2016 tarihinde Türkiye terör odaklarının bulunduğu El Bab özelinde Cerablus dahil olmak üzere özellikle DAES Terör Örgütü'ne yönelik olarak Fırat Kalkanı Harekâtı'nı yürütmüş, 20 Ocak 2018'de ise YPG terör örgütüne yönelik olarak Afrin ve çevresini terör odaklarından temizlemeye yönelik olarak Zeytin Dalı Harekâtı'nı başlatmıştır. Yapılan bu operasyonların amacı bölgenin terör odaklarından temizlenmesi ve sığınmacı olarak Türkiye'de bulunanların bir kısmının ülkelerinin geri dönüşünün önünün açılması olarak karşımıza çıkmaktadır. İçişleri Bakanı Süleyman SOYLU, 19 Eylül 2019 tarihinde yaptığı açıklamada yapılan operasyonlar neticesinde 354 bin Suriye

vatandaşının sağlanan terör unsurlarından arınmış bölgeler nedeniyle ülkelerine döndüklerinden bahsetmiştir. (“Suriye sınırında hazırlık: Türkiye'nin önceki askeri operasyonlarında neler yapıldı?”, 2019) Tüm bu operasyonların ardından son olarak Türkiye, en kapsamlı ve en geniş bölgeyi kapsayan Barış Pınarı Harekâtı'nı 9 Ekim 2019 tarihinde başlatmıştır. Türkiye, bu harekâтта 120 km sınır hattından 32 km'lik iç hatta güvenli bir bölge oluşturmak planı ile yola çıkmıştır. Oluşturulmak istenen bu güvenli bölgenin amacı, bölgesinin içerisinde bulunan PYD/YPG terör örgütü unsurlarını temizlemek ve yapılacak inşa çalışması sonucunda kendi ülkesinde bulunan sığınmacıların 2 milyonunun evlerine dönmelerini sağlamak olarak belirtilmiştir. (“Barış Pınarı Harekâtı Nedir? Neden 'Barış Pınarı' adı verildi?”, 2019) Türkiye Barış Pınarı Harekâtı öncesinde 1983 yılından itibaren bölgeye 10 tane sınır ötesi operasyon düzenlemiş, bunların bir kısmı Irak'a yönelik olarak PKK terör örgütü unsurlarına karşılık yapılmıştır. Ancak bundan öncesinde ki dönemde bir tek Kıbrıs Barış Harekâtı - ki bu doğrudan terör unsurlarının olduğu değil, NATO üyesi Yunanistan'ın da içerisinde olduğu ülkelere yönelik olarak düzenlenmiş- uluslararası kamuoyunda diplomasinin bu kadar yoğun gündem maddesi haline gelirken bir de Barış Pınarı Harekâtı uzun yıllar sonra bu özelliğe kavuşmuştur. Bu operasyon her ne kadar askeri, siyasi, ekonomik ve güvenlik bakımından birçok başlık ve önem arz ediyor olsa da bizim üzerinde duracağımız temel konu kamu diplomasisi bağlamında harekâtın süreçleri olacaktır.

Türkiye, bölgedeki terör unsurlarına yönelik olarak yapmış olduğu Barış Pınarı askeri operasyonunda öncekilerden farklı olarak, bölgede aktif bir aktör olan ve terör örgütünü doğrudan söylemlerine alan ve koruyan bir ABD ile karşı karşıya kalmıştır. Bu durum özellikle alışılmış ABD Başkanları'ndan farklı bir tarza sahip olan Donald J. TRUMP'ın yönetim tarzından kaynaklanmaktadır. TRUMP, olaylara bakış açısı yürüttüğü diplomasi tarzı ve özellikle kamu diplomasisi alanında aktif bir twitter kullanıcısı olarak karşımıza çıkması bu durumun doğal akışını oluşturmaktadır. ABD Başkanı TRUMP, özellikle ABD müesses nizamı ile yaşamış olduğu problemler nedeniyle aldığı kararlara ilişkin olarak destek ve kamuoyu yaratma noktasında kitlelere doğrudan ulaşmak adına özellikle twitter gibi sosyal medya araçlarını -ki twitter kendisini haber sitesi olarak tanımlamaktadır- aktif kullanmaktadır. Bu noktada ortaya konan son rakamlar TRUMP'ın 11.000'in üzerinde paylaşım sayısına sahip olduğunu göstermiştir. (“Trump'ın vazgeçemediği basın sözcüsü: Twitter”, 2019) Bu durum aslında doğrudan Türkiye'yi ve yürüttüğü Barış Pınarı Harekâtı'nı da etkilemiştir. TRUMP'ın aktif bir twitter kullanıcısı olması birçok kişinin doğrudan haberleri kendisinden almasını sağlamış ve sıradışı üslubu nedeniyle kriz durumları ortaya çıkmıştır.

TRUMP'ın aktif bir sosyal medya kullanıcısı olması ve özellikle Barış Pınarı Harekâtı boyunca ortaya koyduğu yaptırım tehditleri, ‘Türk-Kürt Savaşı’ vurgusu, PYD/YPG unsurlarına yönelik verdiği açık destek söylemleri gibi açıklamalar konunun dünya kamuoyu üzerindeki etkisini doğrudan etkilemiş ve bir nevi sosyal medyayı yeni bir diplomasi alanı haline getirmiştir. Bu noktada Türkiye'nin masa başı ve askeri

diplomasi süreçlerini işletmesinin yanında kamu diplomasisi yöntemlerini de aktif kullanma zorunluluğu doğmuştur. Özellikle sosyal medya üzerinde oldukça sıklıkla gündem maddesi olan dezenformasyon aktivitelerine karşılık olarak Türkiye aynı mecralarda cevap verme eğiliminde bulunmuştur.

Türkiye yapmış olduğu Barış Pınarı Harekâtı'nda devletin ve halkın güvenliği noktasında ve terör unsurları ile mücadele üzerine odaklanarak süreci yürütmüştür. Her ne kadar NATO Genel Sekreteri RASMUSSEN açıklamalarında Türkiye'yi destekler ve haklı görür açıklamalar yapmış dahi olsa AB, BM ve NATO gibi kuruluşların yanında Arap Ligi gibi kuruluşlar bile Türkiye'yi neredeyse işgalci olarak nitelendirmiş ve bu konuda operasyonu derhal durdurması yönünde açıklamalar yapmıştır. ABD dahil olmak üzere birçok ülke Türkiye'nin aleyhine bir tutum sergilemiş ve Türkiye'nin karşısında durmuştur. Bu durum Türkiye'nin sahada haklı olarak girmiş olduğu bir terörle mücadele hamlesinde bile dünya kamuoyuna kendisini anlatmakta oldukça zorluk çektiğini göstermiştir. Her ne kadar özellikle sosyal medya üzerinde ve TRUMP'ın yürüttüğü twitter diplomasisine yönelik olarak hamleler yapmış olsa dahi yumuşak güç kullanımı konusunda çokta başarılı olamamıştır. Ak Parti hükümeti iç politika dinamiklerini askeri harekât noktasında mobilize edebilmiş ancak ülke dışı kamuoyunu ikna edememiştir. Özellikle TRUMP'ın attığı tweetler ile ortaya koyduğu algı operasyonu dünya kamuoyunda güçlü bir karşılık bulmuş ve Türkiye terörle mücadele için değil Kürtler ile mücadele için Suriye'de bulunuyor algısı yaygınlık kazanmıştır. Türkiye ise bu konuda iç dinamiklerin tamamen harekâta destek verdiğini ve bu operasyonların tamamen sınır güvenliği ve milli güvenlik meselesi olduğunu, herhangi bir işgal amacı taşımadığı noktasını ısrarla savunmuştur.

9 Ekim 2019 tarihinde başlayan ve 9 gün sonra masa başında ortaya konan diplomatik girişimler neticesinde ABD ve Rusya gibi iki önemli güç ile anlaşma sağlayarak amaçlarına büyük ölçüde ulaşan Türkiye, masa başında kaybetme fobisini büyük ölçüde aşmış bir biçimde elini güçlendirmiştir. Ancak bu noktada sert güç kullanımının ve büyük devletlerin özellikle PYD/YPG gibi terör unsurlarının Türkiye askeri gücüne dayanamayacağını anlaması çok büyük etki taşımaktadır. ABD özellikle bölgede 'kara askeri' olarak nitelendirdiği ve neredeyse bir müttefik yerine koyduğu YPG unsurlarını yok olmaktan kurtarmanın yolunu onları Türkiye sınırından çekerek bulmuştur. Bu durum Türkiye'nin sert gücünün hala önemli bir etki alanına sahip olduğunu ortaya koyarken yumuşak güç ve özellikle kamu diplomasisi alanında ciddi eksiklikler olduğu ortaya çıkmıştır.

Hükümet birçok alanda kamu diplomasisi unsurlarını ön plana çıkartmaya çalışmış ancak bu unsurlar iç kamuoyunda etkili olurken dış ülkelerde aynı etkiyi göstermemiştir. TRUMP'ın dünya kamuoyunda yaratmak istediği algıya yönelik olarak Türkiye asla Kürtlerle bir mücadele içerisinde olmadığını, amacının sadece terör unsurlarına yönelik olduğunu defalarca ısrarla vurgulamıştır. Bunun yanında terör unsurlarına yakın sosyal medya hesaplarından ciddi bir kampanya başlatılmış ve sivil halkın katledildiği noktasında propaganda yapılmaya çalışılmıştır. Bu noktada Anadolu

Ajansı (AA) tarafından yürütülen sistematik çalışma neticesinde sosyal medyada paylaşılan ve Barış Pınarı Harekâtı ile ilgisi bulunmayan resim, video ve yazılar çok kısa sürede ifşa edilmiş ve asılları paylaşılmıştır. Bu durum özellikle iç kamuoyunda askeri operasyona yönelik olarak desteğin güven seviyesinin artmasını sağlamıştır. Birçok haber kanalı sürekli olarak canlı yayınlar ile bölgedeki durumu aktararak özellikle terör unsurlarının yaptıklarını göz önüne sermek şeklinde operasyona ilişkin olarak haklılık gerekçelerin ortaya koymuştur. Bu noktada özellikle Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim KALIN ve Millî Savunma Bakanlığı (MSB) sık sık basın karşısına çıkarak gelişmeleri detaylı bir biçimde paylaşmıştır. Özellikle terör unsurlarının uzaklaştırıldığı bölgelerde Kızılay'ın insani yardım faaliyetlerini hızlı bir biçimde başlatması ve bu noktada televizyon kanallarının yerel halk ile yaptığı röportajlar Türkiye'nin elini güçlendiren eylemler olarak göze çarpmaktadır. Bu durumun yanında özellikle dış dünyanın dikkatini çekmek ve bu durumun ciddi bir milli güvenlik meselesi olduğunu anlatmak için futbol kulüpleri ve TUSİAD, MÜSİAD gibi büyük ölçekli sivil toplum kuruluşları hızlıca operasyona destek mesajları yayınlamıştır. Bu noktada dış kamuoyuna dönük olarak atılan en önemli adımlardan birisi özellikle milli maçlarda atılan gollerden sonra verilen asker selamı olmuştur. Ancak bu durum özellikle Avrupa ülkeleri tarafından yadırganmış ve UEFA başta olmak üzere ülke futbol federasyonları milli sporcularımıza bu noktada uyarıda bulunmuş ya da soruşturma başlatmıştır. Bu durum Türkiye tarafından oldukça sert bir tepki çekmiş olmasına rağmen birçok ülke tarafından bu uygulamaya deva edilmiştir. Bu kapsamda bazı devletlerin Türkiye'nin bölgede güç sahibi olmasını ya da kontrol alanı oluşturmasını istememeleri, özellikle PYD/YPG unsurlarını korumaya yönelik olarak bu hamleleri yaptığı açıkça anlaşılmaktadır. Ancak Türkiye dışındaki ülkelerin halkları da bu konuda Türkiye'ye karşı mesafeli biçimde durmuşlardır. Özellikle ABD'nin Temsilciler Meclisi'nde Türkiye'ye karşı aldığı yaptırım kararlarının çok büyük bir çoğunlukla çıkması Türkiye'nin ABD nezdindeki lobi gücünü oldukça fazlasıyla yitirdiğini gözler önüne sermektedir. Türkiye'nin lobi gücünün düştüğünün bir diğer göstergesi AB ülkeleri nezdinde kendisini ortaya koymuş ve Türkiye'ye karşı oldukça mesafeli duruşlar ortaya çıkmıştır. Özellikle Arap Ligi'nden Türkiye'ye yönelik olumsuz tutum ortaya konması Türkiye'nin yumuşak gücünde azalma olduğuna dair önemli bir gösterge olarak ortaya çıkmıştır. Tüm bu göstergeler bir dönem Ortadoğu ve Afrika ülkelerinin gözünde model ülke olan Türkiye'nin bu imajının oldukça zedelendiğinin göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu olumsuz tabloya rağmen Türkiye'ye yönelik BM Güvenlik Konseyi getirilen kınama kararı hem ABD hem Rusya tarafından Güvenlik Konseyinde veto edilmiştir. ("Basın İlan Kurumu", 2019) Bu durum bir açıdan büyük güçler olarak algılanan ve Suriye üzerinde hem askeri hem de siyasi olarak aktif politika izleyen ABD ve Rusya nezdinde en azından siyasi anlamda Türkiye'nin çokta haksız görülmediğinin bir delili olarak karşımıza çıkmak ile birlikte aynı zamanda ABD Başkanı TRUMP'ın temsilcisine BM'de veto kararı verdirmesine rağmen ABD kamuoyunun nezdinde karar alan Temsilciler Meclisi ise büyük bir çoğunluk ile Türkiye'ye güçlü yaptırımları kabul etmektedir. Bu durum Türkiye'nin ABD Başkanı nezdinde diplomasi masasında kendisini ifade edebilmiş olsa dahi ABD

kamuoyu nezdinde kendisini tam olarak anlatamadığı ve dış ülke kamuoylarını tam olarak ikna edemediği gerçeğini gün yüzüne çıkarmaktadır.

Sonuç

Türkiye Cumhuriyeti özellikle Ak Parti döneminde çok yönlü politika kanallarını açmış ve birçok açılım gerçekleştirerek küresel ve bölgesel siyasette aktif rol alma gayreti göstermiştir. Bu noktada merkez ülke, model ülke, oyun kuran ülke gibi kavramların kullanıldığı aktif dış politika anlayışı, Ak Parti'nin hem siyasi, hem ekonomik hem de kültürel anlamda olumlu sonuçlar almasını sağlamıştır. Ancak Türkiye dış dünya da değişen dengeler artan milliyetçilik gibi faktörler nedeniyle ve özellikle Arap Baharı ayaklanmalarında bölge ülkelerinin iç karışıklıklarında taraf olarak safını belli etmesi neticesinde popülaritesini kaybetmeye başlamış ve yumuşak güç kanalları yavaş yavaş tıkanmıştır. Özellikle 15 Temmuz darbe girişimi Ak Parti hükümeti ve yönetici kadroları için oldukça travmatik sonuçlar yaratmış ve Ak Parti içte ve dışta güvenliği öncelikli politikalara yönelmiştir. Her ne kadar özellikle kapatma davası sırasında AB'nin ikircikli tutumu başta olmak üzere terör örgütlerine karşı yaklaşımı nedeniyle AB ile olan üyelik maratonunda duraklama dönemine girilmiş olması etkili olsa da özellikle FETÖ üyelerine karşı bu ülkelerin tutumu duyulan rahatsızlığı üst boyutlara taşımış ve karşılıklı gerilimi artırmıştır. Bu noktada asıl dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi Türkiye'nin kamu diplomasisi kaynaklarını ve yumuşak gücünü büyük ölçüde FETÖ yapılanmasının oluşturduğu gerçeğidir. FETÖ'nün bu noktada dış dünyada var olan etki gücü Türkiye'ye karşı olumsuz imajın desteklenmesi ve özellikle Ak Parti hükümetinin dış dünyada yalnızlaştırılması gibi bir amaç gütmektedir. Bu durum büyük ölçüde başarılı olmuş ve özellikle ABD nezdinde FETÖ'nün etkisi Türkiye – ABD ilişkileri üzerinde doğrudan etki eder noktaya gelmiştir. Türkiye birçok ülkede FETÖ yapılanmasına yönelik olarak işbirliğine gitmiş bazı ülkelerde mücadele konusunda kısmen başarılı olabilmiş ancak kamu diplomasisi noktasında oluşan boşluğu doldurma açısından yeterli adımlar atılamamıştır. Bu durum Ak Parti'nin ilk 10 yılı için geçerli olan bölgesel ve küresel olumlu destek rüzgârının kesilmesine hatta kısmen tersine dönmesine neden olmuştur. Türkiye'nin devlet olarak bu açığı kapatma çabaları yeterli olmamış ve sivil toplumun bu noktada önemli bir biçimde katkısına ihtiyaç duyulmaktadır. FETÖ'nün özellikle ülke dışındaki okullaşma yapılanması ve okullarda yapılan kültürel faaliyet bu ülkelerde sempati kazanılmasına neden olmuş hatta iç kamuoyu nezdinde de büyük ölçüde oluşan sempatinin temel aktörü bu okullar olmuştur. Özellikle 15 Temmuz sonrasında bu boşluğu doldurmak için benzer bir STK oluşumu kurabilmek adına Türkiye Maarif Vakfı kurulmuş ancak doğal yollardan oluşturan gönüllülük esaslı süreçler kadar başarı yakalayamamıştır.

Türkiye özellikle Ak Parti'nin ilk 10 yıllık dönemi içerisinde ülke içi ve ülke dışı kamuoyu nezdinde kamu diplomasisini oldukça başarılı biçimde yürütmüş hem ülke içimde hem ülke dışında mesafeli durulan kesimler ile aradaki mesafeler ortadan kaldırılmıştır. Bu durum Ak Parti'nin hem ülke içerisinde hem de ülke dışındaki toplumlar nezdinde popülaritesini oldukça artırmıştır. Özellikle Cumhurbaşkanı

ERDOĞAN'ın Müslüman ülkelere yönelik örnek lider profili öykünme yönünde Türkiye'nin imajını oldukça yukarılara çekmiştir. Ekonomik iş birlikleri, kültürel ve sosyal işbirliklerinin önünü açmış özellikle bazı bölgelerde din kardeşliği teması üzerinden Türkiye ciddi avantajlar elde etmiştir. Ancak özellikle 2013 yılından itibaren Türkiye'nin yumuşak gücünü büyük ölçüde tek el olarak emanet ettiği FETÖ yapılanmasının olumsuz çalışmaları ve Türkiye'nin güvenlikçi politikaları nedeniyle korumacı tutumu ve FETÖ'den oluşan boşluğu gerçek bir sivil toplum hamlesi ile dolduramamış olması Türkiye'nin elde ettiği kazanımların kaybolmasına neden olmuştur.

Kaynakça

- ABD ve Rusya, BMGK'nin Türkiye'yi kınamasını veto etti. (2019, 11 Ekim). Erişim adresi: <https://www.bik.gov.tr/abd-ve-rusya-bmgknin-turkiyeyi-kinanmasini-veto-etti/> adresinden alındı
- Cooper, J. H. Adnrew (2013). *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy*. Oxford: Oxford University Press.
- Barış Pınarı Harekatı Nedir? Neden 'Barış Pınar' adı verildi?. (2019, 11 Ekim).Erişim adres: <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/baris-pinari-harekatı-nedir-neden-baris-pinari-adi-verildi-41348561> adresinden alındı
- Berridge, G. (2015). *Diplomacy: Theory and Practice*. London: Palgrave Macmillan.
- Ekşi, M. (2018). *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Ankara: Siyasal Kitabevi. Genişletilmiş 2. Baskı
- Jervis, R. (1976). *Perception and Misperception in International Politics*. New Jersey: Princeton University Press.
- Kelley, J. R. (2010). The New Diplomacy: Evolution and Revolution. *Diplomacy & Statecraft*, 21(2), 286 - 305. doi: 10.1080/09592296.2010.482474
- Melissen, J. (2005). The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice. J. Melissen (Ed.) *The New Public Diplomacy Soft Power in International Relations* (s. 3 - 28) içinde Erişim adresi: http://culturaldiplomacy.org/academy/pdf/research/books/soft_power/The_New_Public_Diplomacy.pdf adresinden alındı
- Nye, J. S. (2017). *Yumuşak Güç Dünya Siyasetinde Başarının Araçları*, Rayhan İnan-Aydın (Çev.), 2. Baskı, Ankara: BB101 Yayınları.

- Pigman, G. A. (2010). *Contemporary Diplomacy: Representation and Communication in Globalized World*. Cambridge UK: Polity Press.
- Riordan, S. (2004). *Discussion Papers in Diplomacy, Dialogue-based Public Diplomacy: A New Foreign Policy Paradigm?*. Erişim adresi: https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20041100_cli_paper_dip_issue95.pdf adresinden alındı
- Seib, P. (2012). *Real Time Diplomacy: Politics and Power in the Social Media Era*. New York: Palgrave Macmillan.
- Suriye sınırında hazırlık: Türkiye'nin önceki askeri operasyonlarında neler yapıldı?* (2019, Ekim 8). Kasım 12, 2019 tarihinde BBC News Türkçe: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-49959630> adresinden alındı
- Taylor, N. S. (2009). *The Routledge Handbook of Public Diplomacy*. New York and London: Taylor & Francis Group.
- Trump'ın vazgeçemediği basın sözcüsü: Twitter*. (2019, Ekim 08). Kasım 11, 2019 tarihinde TRT Haber: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/trumpin-vazgecemedigi-basin-sozcusu-twitter-434564.html> adresinden alındı
- Tuch, H. N. (1990). *Communication with The World: U.S. Public Diplomacy Overseas*. New York: St. Martin Press.
- What is Public Diplomacy?* (2019, Kasım 11). USC Center on Public Diplomacy: USC Center on Public Diplomacy adresinden alındı

